

A mindennapos testnevelés bevezetésének sajátosságai
Szeged városában

Készítette: Fejes Gabriella

1. Bevezetés

1.1 A probléma felvetése

„Sport nélkül nincs embernevelés, iskola nélkül nincs sport.” Szent-Györgyi Albert 1930-ban, az Országos Testnevelési Kongresszuson elhangzott beszédében fogalmazta meg, hogy az iskola az ifjúság és a jövő építésének az alapja. A testnevelés és a sport nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a gyermek személyiségét, testi- és fizikai képességeit formáljuk. Az általános iskolai – és ezen belül különösen az alsó tagozatos – korosztály számára az iskolai sporttevékenység meghatározó jelentőséggel bír az aktív életre szóló szokások kialakításában, meghatározza a felnövekvő nemzedék életmódjának kialakítását.

1.2 A vizsgálat célja, tárgya

A kutatásunk fő célja, és feladata annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy a szegedi általános iskolákban milyen sajátosságokkal járt a mindennapos testnevelés bevezetése, illetve az, hogy milyen az érintett tanítók hozzáállása.

A mindennapos testnevelésre vonatkozó jogszabályt 2011. december 23-án fogadta el a kormány, és a törvény rendelkezései 2012. szeptember 1-jétől léptek hatályba. Az elmúlt két hónap alapján kimutatható képet kaptunk arról, hogy milyen sajátosságokkal járt a mindennapos testnevelés bevezetése. A kutatás szakmailag is aktuális, hiszem a műveltségi terület miatt az első és ötödik osztályban bevezetett plusz órák az általam tanítandó osztályokat érintik.

A kutatásom eredményei várhatóan nagyban hozzájárulnának ahhoz, hogy az iskolákban megkönnyítsék a plusz testnevelés órák bevezetésével járó hiányosságok pótlását.

1.3 Feltételezés, hipotézis:

Feltételezem, hogy:

- H/1: valamennyi szegedi általános iskolában bevezetésre került a törvény által előírt osztályokban a mindennapos testnevelés, de nem minden osztályban sikerült az órarendbe beiktatni az órákat, éppen ezért a törvény által javasolt egyéb megoldásokat is alkalmaztak (pl.: tánc, néptánc, iskolai sportkörü foglalkozások);
- H/2: az alsó tagozatban nem alkalmaznak 0. óraban testnevelés órát, és tömbösítést sem, ezzel ellentétben 5. osztályban már igen;
- H/3: az érintett osztályok többségében tanítók oktatják a testnevelést, akik szeretik ezt a munkát és egyetértenek a mindennapos testnevelés bevezetésével.

Kérdéseim:

- K/1: A kötelező heti öt órából hányat tudtak beiktatni az órarendbe?
- K/2: Milyen végzettséggel rendelkeznek az előbbi órákat tartó pedagógusok?
- K/3: Szeretik-e a tanítók a testnevelést oktatni?
- K/4: Átadnák-e a testnevelés órák tartását testnevelő kollégáknak?
- K/5: Egyetértenek-e a mindennapos testnevelés bevezetésével?
- K/6: Van-e a tanulóknak 0. órában, illetve tömbösítve testnevelés órájuk?
- K/7: Ha nem az órarendbe szerepel az öt testnevelés óra, akkor mely törvény adta lehetőséggel éltek az iskolák?
- K/8: Hány tanuló kért versenyszerű sporttevékenység igazolásával felmentést heti két testnevelés óra alól?
- K/9: Milyen gondokat, nehézségeket jelentett a vizsgált iskolákban a mindennapos testnevelés bevezetése?

2. Irodalmi áttekintés

2.1 Az iskolai testnevelés változásai, a mindennapos testmozgás, testnevelés rövid története

A testnevelés szerepe az iskolai életben az elmúlt évszázadokban folyamatosan változott. *Takács* (2009) áttekintései alapján megállapíthatjuk, hogy az 1500-as években lezajló reformáció hatására a jezsuita és protestáns iskolákban egyre nagyobb figyelmet fordítottak a testi nevelésre.

A reformkorban Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatta a testnevelés tantárgy bevezetését, de a szabadságharc miatt ez nem valósult meg. A kiegyezés után fellendült a tornatanítók képzése is, melynek fő intézménye a Nemzeti Torna Egylet lett, majd az első világháborút követően új alapokra került a testnevelésóra fő szerkezetének meghatározása, és módszertani elvei.

A második világháború után 1945-től 1950-ig a szocialista sport alapjainak lerakása történt meg: elkezdődött a sport-infrastruktúra fejlesztése, helyreállítása. 1950-től 1990-ig ennek kiteljesedése következett, a cél egy szovjet típusú sportmodell megteremtése volt. A helyzet a rendszerváltást követően sem változott, melynek oka elsősorban a társadalom alacsony fejlettségi szintje, valamint a központi pénzügyi támogatás hiánya volt. A testnevelés elavult területté vált.

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 52.§ (9) bekezdésében megfogalmazza, hogy: az iskola köteles megteremteni a tanulók mindennapi testedzéséhez szükséges feltételeket, és az iskolai sportkör működését illetve az iskolának első és negyedik évfolyamon biztosítani kell a mindennapos testmozgást, heti három testnevelésóra és játékos testmozgás formájában.

A kétezres évek elején megvalósított egészségfejlesztő testmozgást finanszírozó pályázati projekt eredményei arra mutatnak rá, hogy a támogatott 140 iskola 90 százaléka rugalmasan, a helyi adott-

ságokhoz igazodóan tudta a diákok mindennapos testnevelését és gerinctornáját biztosítani, még akkor is, ha az infrastrukturális feltételek nem voltak megfelelőek (Somhegyi és Ulveczki, 2003).

A mindennapos testnevelés alapötlete a nyolcvanas évek közepén Csongrád megyéből, Makóról indult és Ivanics Géza testnevelő nevéhez fűződik.

Hódmezővásárhelyen 2005-ben indították Magyarország első településszintű, tanítási órába ágyazott mindennapos testnevelés programját, amely össztársadalmi jelentőségű, fontos kezdeményezés. Tózsza-Rigóné Nagy Judit (2011): *A mindennapos testnevelés komplex programja Hódmezővásárhelyen 2005-től 2009-ig: Megvalósulás, hatékonyságvizsgálat, szoftverfejlesztés* című doktori disszertációjában az iskolai egészségfejlesztési eszköz egy lehetséges megvalósítását írja le. Hódmezővásárhelyen már 2005-ben valamennyi önkormányzati iskolában bevezették a Mindennapos Testnevelés Programot, mely kiegészült egy komplex mérési rendszerrel is, így alkalmassá vált az egészségfejlesztéshez igazodó hatékonyságvizsgálatra is.

2.2 A mindennapos testnevelés bevezetésének előzményei

A mindennapos testnevelés bevezetését javasló jogszabály benyújtását megelőző első vizsgálatot 2008-ban az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa indította, melynek fő célja az volt, hogy feltárják a gyermekek jogai érvényesülésének megvalósulását. Ezen belül vizsgálták az iskolai testnevelés és sport helyzetét. Az eredmények feltárása után az országgyűlési biztos a Nemzeti Erőforrás Miniszter intézkedéseit kérte többek között arra, hogy teremtsen meg a finanszírozási feltételeket, valamint növelje az egészségügyi szakemberek számát.

Az Oktatási Hivatal Köznevelési Ellenőrzési Osztálya 2009 novemberében vizsgálta a tanórán kívül szervezett iskolai sportkörök és sportfoglalkozások működését.

2.3 A mindennapos testnevelés bevezetése

A 2011/2012-es tanévben a Kormány e vizsgálatok hatására létrehozta a mindennapos testnevelés bevezetéséről szóló jogszabályt, mely a Nemzeti Köznevelésről szóló CXCV. törvényben (Köznevelési Törvény) került előírásra. A törvényt a Kormány a 2011. december 23.-ai ülésén fogadta el.

2.3.1. Köznevelési törvény

27. § (11) „Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban azon osztályokban, ahol közismereti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra

- a) a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- b) iskolai sportkörben való sportolással,

- c) versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező, vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel váltható ki.

97. § (6) A 27. § (11) bekezdése szerint a mindennapos testnevelést az iskolai nevelés-oktatás első, ötödik, kilencedik évfolyamán 2012. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben kell megszervezni. A többi évfolyamon a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény szerinti mindennapos testmozgást kell kifutó rendszerben megszervezni.”

2.4 A testnevelés oktatásának személyi feltételei a hatályos jogszabály szerint

Tanító végzettséggel az 1–4. évfolyamon; tanító végzettséggel, és testnevelés műveltségi területi képzettség esetén az 1–6. évfolyamon; testnevelő tanári főiskolai végzettség esetén az 1–12. évfolyamon; illetve testnevelő tanári egyetemi végzettséggel valamennyi (1–12. évfolyamok) évfolyamon tarthatnak testnevelésórát a pedagógusok.

3. A vizsgálati intézmények, személyek, módszerek

Az eredmények bemutatása

3.1 Vizsgálati intézmények, személyek

A vizsgálat során Szeged város valamennyi általános iskoláját megkerestem, a Városi Önkormányzat Oktatási, Kulturális és Sportirodáján keresztül. 27 intézmény közül 22 kérdőívet kaptam vissza. Az intézmények a beérkezés sorrendjében a mellékletben láthatók.

3.2 Az alkalmazott módszer leírása

Vizsgálatomhoz általam készített kérdőívet alkalmaztam, mely 14 kérdést tartalmazott. Ezek kitöltésére az iskolavezetést kértem, és csatoltam egy öt kérdésből álló kérdőívet is, melyre az első és ötödik osztályban testnevelést oktató tanítóktól vártam választ. Mindkét kérdőív tartalmazott zárt és nyitott kérdéseket is. 2012. október 15-én, elektronikus úton küldtem ki azokat az igazgatóknak, és a kitöltött kérdőíveket is e-mailen keresztül kaptam vissza. Az eredmények feldolgozása egyszerű statisztikai módszerrel történt, a kapott adatokat elemeztem, összehasonlítottam, és következtetéseket vontam le.

3.3 Az eredmények bemutatása

Az iskola adatai után a létesítményi feltételekre kérdeztem rá. 10 iskola rendelkezik két részre osztható teremmel, melyet a továbbiakban 2 tornateremként számoltam. Ezen kívül 12 kisebb méretű tornaterem található, és van, ahol tornaszobával is rendelkeznek. Ezt az *1. ábrán* mutatom be.

A következő – *2. ábra* – a tornatermek méreteivel foglalkozik. A legnagyobb terem 400m^2 -es, a legkisebb pedig 107m^2 -es alapterületű. Amennyiben a tornatermek nagyságának átlagát nézzük, ez így $238,85\text{ m}^2$, vagyis egy 12×20 méteres teremnek felel meg, melyben, ha egy 30 fős osztályt helyeznénk el, egy tanulóra $7,96\text{ m}^2$ -es terület jutna.

Szerencsére valamennyi vizsgált intézményben van a testnevelés órák megtartására alkalmas szabadtéri terület. Szomorúan tapasztaltam, hogy 14 udvar bitumennel (aszfalttal) borított, és sajnos a korszerűnek számító műanyag (rekortán) felület csak 2 iskolában fordul elő (*3. ábra*).

A 4. kérdésemre kapott válaszokból látható, hogy a törvényileg meghatározott 1. és 5. osztályban valamennyi iskolában bevezették az 5 testnevelés órát, viszont a további osztályok igen nagy százalékában csak heti 2 testnevelés óra van.

E kérdés kapcsán kiderült, hogy a vizsgált intézményekben 414 tanulócsoport működik, melynek heti össz testnevelés óraszám **1412,5** óra.

A Gyakorló Iskolánkban (12.) 32 tanulócsoportnak hetente 112 testnevelésórája van, ami napi **22,4** órát jelent. A 2015-16-os tanévre, amikor is valamennyi osztályban bevezetésre kerül a mindennapos testnevelés, a napi átlag hasonló tanulócsoport-számmal **32 óra/ napra** emelkedik.

Az egészségügyi felmentettek és gyógytestnevelésre utaltak számával kapcsolatban sajnos úgy érzem, hogy nem kaptam valós válaszokat, mert hihetetlennek tartom, hogy ismerve a gyerekek egészségügyi állapotát, egy 7-800 fős iskolában 5-6 tanulót utaljanak gyógytestnevelésre. Ezt a kérdést azért tettem fel, hogy néhány év múlva tudjam vizsgálni a mindennapos testnevelés hatását, de a kapott adatok szerintem nem reálisak.

Amikor elkezdtem ezzel a témával foglalkozni, úgy gondoltam, hogy szinte lehetetlen az órarendbe beiktatni (14 óráig) a testnevelés órák számát 1. és 5. osztályban. A válaszok megcáfolták feltételezéseimet, hiszen néhány kivételtől eltekintve (13. SZTE Ságvári Endre Gyakorló Általános iskola: 5./ a, b, c: 3-3-3; 12. SZTE Gyakorló Általános Iskola 5./ c: 4) sikerült a törvény alapgondolatának megfelelni.

A 7. kérdésre adott válaszok tanulmányozása során örömmel fogadtam, hogy a vizsgált intézményekben az 1. osztályban **34** tanító és **11** testnevelés VMT-s tanító tartja a testnevelés órákat. Szakmaiság szempontjából fontos lehet a 11 főiskolát és 8 egyetemet végzett testnevelő valamint az 1 fő táncpedagógus bekapcsolódása is (*4. ábra*). Én úgy gondolom, hogy a tanítókat, akik a gyermeki életkori sajátosságokat és módszereket igen jól ismerik, a testnevelés oktatásának módszertanával kell felvértezni, hogy eredményesebbek legyenek ezen a területen.

Az 5. évfolyamon már főként főiskolát (32 fő), illetve egyetemet végzett testnevelő (19 fő) oktat, a vizsgált intézményekben. A VMT arra jogosítja fel a tanítót, hogy az adott tantárgyat 5. és 6. osztályban is tanítsa. Sajnálom, hogy csak egy ilyen pedagógust alkalmaznak. (5. ábra)

A mellékelt kérdőívben az ezeket a foglalkozásokat tartó tanítók (n=36) véleményére voltam kíváncsi. Az első kérdésben arra kerestem a választ, hogy vajon heti hány órában tartanak testnevelésórát ezek a pedagógusok. Ezt mutatja a 6. ábra. Jól látható, hogy a 36 tanítóból 16 fő heti 3 órában tart testnevelésórát. Heti 4 órában 5 fő, hetente 5 alkalommal pedig 15 tanító tart foglalkozásokat. Ezen kívül 1 fő heti 6, és szintén 1 fő heti 8 órában mozgatja meg a tanulókat. Ezek alapján kimutatható, hogy a vizsgált tanítók közül 1 fő átlagosan heti 4,5 órában tart testnevelésórát. Ez egyértelműen a mindennapos testnevelés bevezetésének eredménye.

Kíváncsi voltam, hogy ezek a pedagógusok szeretik-e a testnevelés órákat tartani (7. ábra). Örömmel tapasztaltam, hogy a megkérdezett tanítók között nem volt olyan, aki ne szeretné ezeket az órákat tartani. 30 fő igennel válaszolt, míg 6 fő részben tartja szívesen ezeket az órákat.

Érdekelt, hogy ezek a pedagógusok – ha lenne rá lehetőségük – átadnák-e ezeket az órákat más testnevelő kollégának. 25 fő nem adná át ezeket az órákat. Ők igennel válaszoltak az előző kérdésekre is. Válaszukat azzal indokolták, hogy így kötetlenebb formában együtt tudnak lenni a gyerekekkel, és minden oldalról megismerhetik őket. Ez különösen fontos, hiszen a testnevelés szoros kapcsolatban áll a többi készséggel (pl. írás), így a testnevelésórán felmerülő problémák megoldásával más hiányosságokat is pótolni tudunk. Ezen kívül volt olyan válaszadó, akinek a testnevelésóra szellemi felfrissülést nyújt, és a választott műveltségterület miatt is nagyon szeret testnevelésórát tartani. Volt, aki szerint azért fontos, hogy tanító foglalkozzon a gyerekekkel a testnevelésórán is, mert ők ismerik leginkább ezen korosztály életkori sajátosságait, illetve a szülők is ragaszkodnak ahhoz, hogy ők tartsák ezeket az órákat.

1 fő VMT-s tanítónak, 2 fő általános iskolai testnevelőnek, 4 fő ezek közül bármelyiknek illetve egyetemet végzett testnevelőnek adná át ezen foglalkozásokat. Négyen pedig azt válaszolták, hogy csak az óráik egy részét adnák át. Ők amellet érveltek, hogy a kollégák szakmailag képzetebbek, felkészültebbek ezen órák megtartására.

A válaszadók 44 százaléka (16 fő) egyetért, 48 százaléka (17 fő) részben csak ért egyet, míg 8 százaléka (2 fő) nem ért egyet a jogszabályi változásokkal. (8. ábra). Azok, akik igennel válaszoltak úgy vélekednek, hogy a gyerekek mozgáshiányos környezetében csupán a testnevelésórán mozognak. Velük még könnyedén megszerettethetjük a testmozgást és ennek leghatásosabb módja a testnevelésóra. A második nagy csoport viszont csak részben értett egyet a jogszabállyal. Ők is úgy gondolták, hogy nagyon fontos a kezdeményezés, hiszen a gyerekeknek szükségük van a sok mozgásra az egészséges testi fejlődésük érdekében, de az ehhez szükséges tárgyi feltételek nem megfelelőek. Két pedagógus nem ért egyet a mindennapos testnevelés bevezetésével. Az egyik

vélemény szerint a mindennapos testneveléssel járó megnövekedett óraszám rontja a tanulmányi átlagot, mert a túlterhelt gyerekeknek délután már nincs energiájuk otthon tanulni. Ezért inkább felső tagozaton javasolná a megvalósítást. A másik pedagógus pedig úgy vélekedett, hogy a megnövekedett testnevelésóraszám a többi fontos tantárgy óraszámának rovására mehet.

A következő kérdésben arra kerestem a választ, hogy tanulók által egyáltalán nem kedvelt 0. órában kell-e testnevelés órára járni. A feltételezésemmel ellentétben csak egy 5. osztály kezdi heti egyszer így a napját, míg sajnos 1. osztályban is van – igaz csak egy – akiknek 0. órában kell mozogniuk.

A törvény nem ad lehetőséget az órák összevonására, mivel az az eredeti célnak mondana ellent, mégpedig hogy a gyermekeknek minden nap legyen testnevelés órájuk. Ennek ellenére nyolc osztály dupla órában jár az uszodába, egy osztály a városi sportcsarnokban tart foglalkozásokat.

Amennyiben az órarendbe az iskolák nem 5 testnevelés órát iktatnak be, a törvény az alábbi lehetőségeket engedélyezi:

- a) kerettanterv testnevelés tantrágra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatás;
- b) iskolai sportkörben való sportolás.

A vizsgált 1. osztályokban három táncfoglalkozást tartanak, 5. osztályban pedig egyéb oktatásszervezési formákat alkalmaznak (pl. úszás). Iskolai sportkör két intézményben működik.

Azoknak a tanulóknak, akik versenyszerű sporttevékenységet végeznek, a 4. és 5. órát igazolás ellenében kiválthatják. Úgy gondoltam, hogy 1. osztályban még nagyon kevesen élnek ezzel a lehetőséggel, mivel elenyésző azoknak a sportágaknak a száma, melyekben 6-7 évesen versenyezni lehet. 139 ötödikes tanuló kérte a felmentését ezen órák alól, érdekes, hogy a többség néhány iskolára korlátozódott. Ezt a különbséget ábrázolja a 9. *ábra*.

Érdekelt, hogy a gyermekek gyógytestnevelése megoldott-e az iskolákban. Úgy gondolom (bár a törvény nem tér ki rá), hogy 1. és 5. osztályban a gyógytestnevelés órák számát is 5-re kellett emelni. Húsz iskola szerint megoldott a gyógytestnevelés, egy iskolában részben megoldott, és szintén egy iskolában pedig nem válaszoltak a kérdésemre.

Az utolsó kérdésben a gondokra és nehézségekre tértem rá. A válaszadók 100 százaléka ebben a tanévben még meg tudta oldani a mindennapos testnevelés bevezetését, de a legtöbben kitértek arra, hogy nagy nehézségeket fog okozni, ha már a többi osztályban is bevezetik a heti 5 testnevelés órát.

A válaszokban jelentkező főbb problémák az alábbiak voltak:

- a következő években csak külső helyszíneken tudják megoldani a plusz órák bevezetését,
- problémát jelent a személyi feltételek hiánya is,
- a versenyszerűen sportoló diákok felmentését nem tudják megoldani,

- a legtöbb iskola nem rendelkezik osztható termekkel, emiatt gyakran két osztálynak kell együtt végezni a testnevelés-órai feladatokat, ami sokszor konfliktust generál;
- az intézmények többségében nem elegendő az öltözők száma.

4. Következtetések

4.1 A hipotézisek beigazolódása

H/1: Az általam vizsgált 22 szegedi intézmény mindegyikében sikerült a törvény előírásait betartani, és bevezették a mindennapos testnevelést. Azt feltételeztem, hogy nem minden osztályban sikerült az órarendbe beiktatni az órákat. Ezzel szemben azonban két iskola 4 osztálya kivételével minden vizsgált intézményben sikerült az órarendbe beiktatni a plusz testnevelésórákat, tehát ez a feltételezésem csak részben igazolódott be.

H/2: Az eredmények alapján – feltételezéseimmal ellentétben – egy 1. osztályban előfordult 0. órában testnevelés, valamint két osztályban tömbösített órát is alkalmaznak. 5. osztályban szintén csak egy osztályban tartanak 0. órai foglalkozást, 12 tanulócsoporthoz pedig tömbösített órákat tartanak. Tehát ez a feltételezésem szintén csak részben igazolódott be.

H/3: Az eredmények kiértékelése után kiderült, hogy első osztályban csak tanítók tartják ezeket a foglalkozásokat, és nagy részük szereti is a foglalkozásokat tartani. Viszont a válaszadók 44 százaléka csak részben ért egyet a mindennapos testnevelés bevezetésével. Ezért ez a feltételezésem is csak részben igazolódott be.

4.2 Kérdéseim megválaszolása

K/1: A kötelező heti öt órából hányat tudtak beiktatni az órarendbe?

Mint ahogyan azt már a hipotéziseknél összefoglaltam, az általam vizsgált iskolák nagy részében sikerült a délelőtti órarendbe (14 óráig) beilleszteni a plusz testnevelés órákat.

K/2: Milyen végzettséggel rendelkeznek az előbbi órákat tartó pedagógusok?

Örömmel tapasztaltam, hogy alsó tagozatban főként tanítók (34 fő), és testnevelés VMT-s tanítók (11 fő) tartják a foglalkozásokat, míg 5. osztályban főként főiskolai (32 fő) és egyetemi (19 fő) végzettséggel rendelkező tanárok tartják az órákat.

K/3: Szeretik-e a tanítók a testnevelést oktatni?

Szerencsére a 36 válaszadó közül 30 igennel válaszolt erre a kérdésre.

K/4: Átadnák-e a testnevelés órák tartását testnevelő kollégáknak?

25 fő nem adná át, 11 fő viszont igen, mert úgy érzik, hogy a testnevelő kollégák szakmailag felkészültebbek ezen órák megtartására.

K/5: Egyetértene-e a mindennapos testnevelés bevezetésével?

A válaszadók 44 százaléka egyetért az intézkedésekkel, 48 százalék csak részben ért egyet, 8 százalék pedig nem ért egyet a jogszabállyal.

K/6: Van-e a tanulóknak 0. órában, illetve tömbösítve testnevelés órájuk?

Az 1. és 5. évfolyamon egyaránt –igaz csak 1-1 osztályban– de előfordul 0. órai foglalkozás. 5. osztályban gyakrabban, míg 1. osztályban kevésbé alkalmaznak tömbösített órákat.

K/7: Ha nem az órarendbe szerepel az öt testnevelés óra, akkor mely törvény adta lehetőséggel éltek az iskolák?

A vizsgált 1. osztályokban 3 táncfoglalkozást tartanak, 5 osztályban úszást, labdás képességfejlesztést és táncot biztosítanak, mint oktatásszervezési formát. Iskolai sportkör 2 intézményben működik a mindennapos testnevelés szolgálatában.

K/8: Hány tanuló kért versenyszerű sporttevékenység igazolásával felmentést heti két testnevelés óra alól?

Főként 5. osztályos tanulók (139 fő) éltek a versenyszerű sportolás igazolásával járó lehetőségekkel. Ez a szám 1. osztályban lényegesen kevesebb (3 fő), hiszen nagyon csekély azon sportágak száma, melyeket ez a korosztály versenyszerűen tudna űzni.

K/9: Milyen gondokat, nehézségeket jelentett a vizsgált iskolákban a mindennapos testnevelés bevezetése?

A legtöbb intézményben a tornatermek hiánya, oszthatatlansága jelenti a legnagyobb gondot. A vizsgált iskolákban idén még meg tudták oldani a plusz foglalkozások bevezetését, de a későbbiekben feltételezhetően ez egyre nagyobb problémákat fog okozni. A hideg idő beköszöntével a szabadtéri létesítmények sem vehetők igénybe, ami újabb megoldatlan problémához vezethet. Néhány visszajelzés szerint pótolni kell majd a személyi feltételek hiányát is.

4.3 Összegzés

Munkám alapján úgy gondolom, hogy a vizsgálati személyeket és intézményeket érdemes lenne kiterjeszteni Csongrád megyére, vagy esetleg országos viszonylatra.

Munkámat nagy lelkesedéssel végeztem, hiszen általa olyan ismeretekhez jutottam, melyek fontosak lesznek a leendő pedagógusi pályafutásom során, ezen kívül több intézmény is jelezte, hogy szeretné a kutatási eredményeimet megkapni, ami meg is történt, bár visszajelzés nem érkezett.

A kormány már meghatározta, hogy tavasszal az egész ország tanulóit fel kell mérni. Kíváncsian várom ezen eredményeket, mert hiszem, és vallom, hogy hosszú távon a mindennapos testnevelésnek pozitív hatása lesz a gyermekek testi és lelki fejlődésére. Fontos lenne vizsgálni a tanítók testnevelés oktatásban betöltött szerepét, mert úgy gondolom, hogy a Főiskola jelenlegi tantervével nem teljesen készíti fel a változatos, heti öt testnevelés óra megtartására őket.

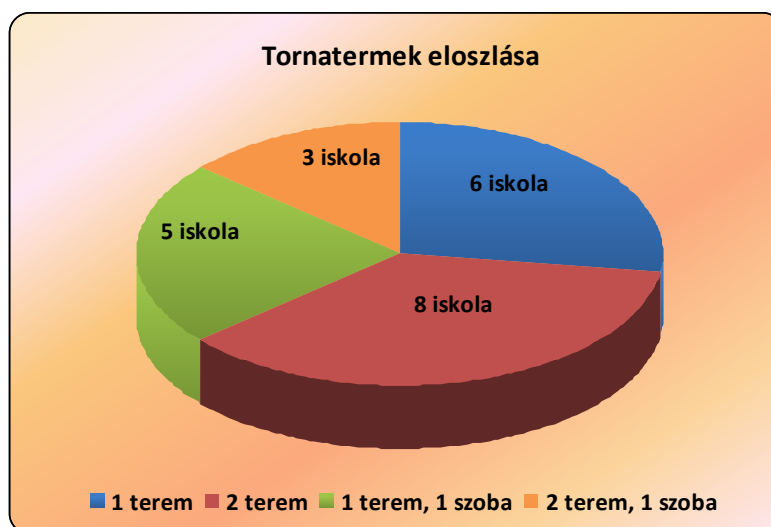
Irodalomjegyzék

1. DR. KOVÁCS ZS. (szerk.) (2009): *Beszámoló az állampolgári jogok országgyűlési biztosának tevékenységéről 2008*. Országgyűlési Biztos Hivatala, Budapest, 2009.
www.obh.hu/allam/2008/pdf/ajob_beszamolo_hu_2008.pdf
2. DR. LUX Á. (szerk.) (2012): *A gyermekek testi-lelki egészsége – Gyermekjogi projekt 2011*. Alapvető jogok biztosának hivatala, Budapest, 2012.
www.obh.hu/allam/2011/pdf/ajb_gyermekjogi_projekt_2012.pdf
3. GYETVAI GY. – KECSKEMÉTINÉ PETRI A. – SZATMÁRI Z. (2008): *Testkultúra-elméleti és kutatás-módszertani alapismeretek*. Szegedi Egyetemi Kiadó Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged, 2008.
4. KOSSUTH RÁDIÓ KRÓNIKA (2012): *Mindennapos testnevelés: ez lesz a minta?* 2012. október 13.
http://www.hirado.hu/Hirek/2012/10/12/15/Mindennapos_testneveles_ez_lesz_a_minta_.aspx
5. KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM (2011): *2011. évi CXCV. törvény A nemzeti köznevelésről*, Magyar Közlöny, 162. szám, 2011. december 29.
www.kozlony.magyarorszag.hu
6. OKTATÁSI HIVATAL (2009): *Jelentés a tanórán kívül szervezett iskolai sportkörök, sportfoglalkozások országos szakmai ellenőrzéséről*.
www.oh.gov.hu/kerettantervek/jelentes-tanoran-kivul
7. RÉTSÁGI E. – H. EKLER J. – NÁDORI L. – WOTH P. – GÁSPÁR M. – GÁLDI G. – SZEGNERNÉ DANC S H. (2011): *Sportelméleti ismeretek*. Dialóg Campus Kiadó, Pécs, 2011
www.sek.nyime.hu/layouts/1038/Sport/Nadori-Dancs-Retsagi-Ekler-Gaspar%20-%20Sportelmeleti%20ismeretek/sportelmelet.html
8. SOMHEGYI A., DR., ULVE CZKI E., DR. (2003): A mindennapi egészségfejlesztő testmozgást támogató EuM-KOMA_ ISM 2001/2002. évi pályázat tapasztalatai az ANT SZ országos ellenőrzésének tükrében. In: Monostori Anikó és Schuttler Tamás (szerk.): *Egy pályázat története. „Az iskolás gyermekek jobb egészsége érdekében a mindennapos egészségfejlesztő testmozgás megvalósításának támogatására.”* KOMA, Budapest, 39-40.
9. TAKÁCS F. (2009): A magyar sport társadalmi beilleszkedése és hatása a kezdetektől napjainkig. In: Szatmári Zoltán (szerk.): *Sport, életmód, egészség*. Akadémiai Kiadó Budapest. 37-79.
10. TÓZSA–RIGÓ NÉ NAGY J. (2011): *A mindennapos testnevelés komplex programja Hódmezővásárhelyen 2005-től 2009-ig: Megvalósulás, hatékonyságvizsgálat, szoftverfejlesztés*. Doktori értekezés, Szegedi Tudományegyetem. [online] (2012.09.22.)
<http://doktori.bibl.u-szeged.hu/1488/>
11. 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról: 52.§ (9)(10)
http://www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/kozokt_tv_070823.pdf

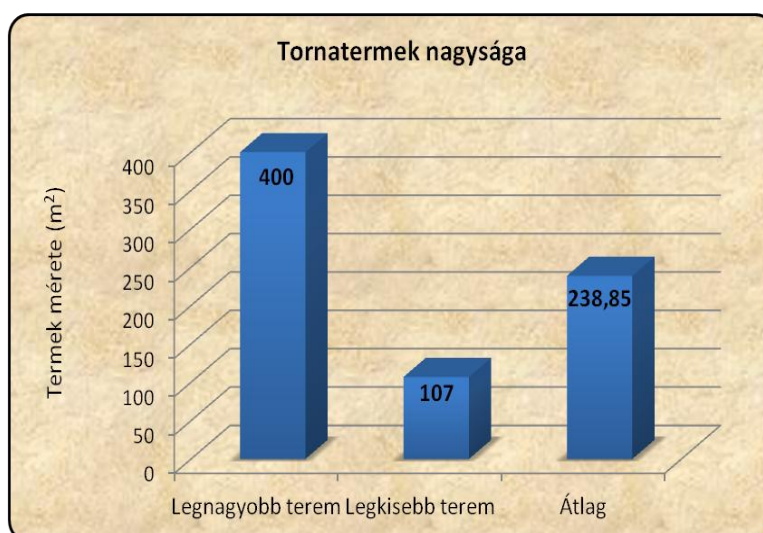
Melléklet

Az általam kiküldött kérdőívekre választ adó iskolák, a visszaérkezés sorrendjében:

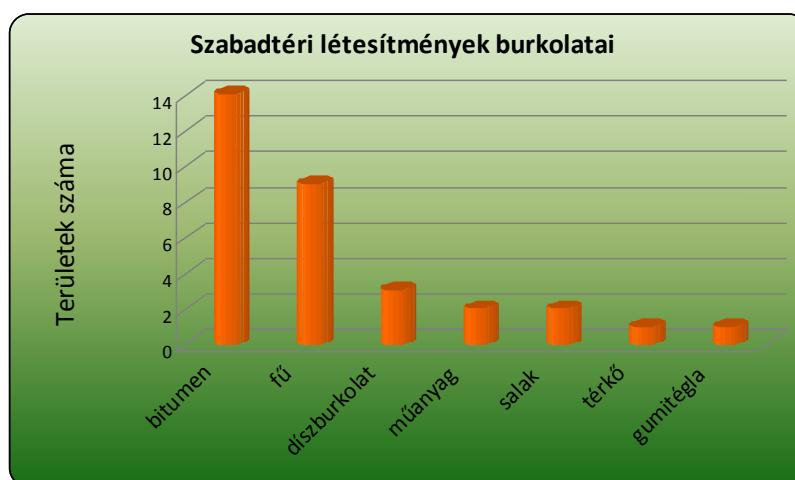
1.	Alsóvárosi Általános Iskola
2.	Tabán Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
3.	Szegedi Kistérség Többcélú Társulása Köznevelési Intézménye Kossuth Lajos Általános Iskola
4.	Jerney János Általános Iskola
5.	Gedői Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
6.	Petőfi Sándor Általános Iskola Bálint Sándor Tagiskola
7.	Petőfi Sándor Általános Iskola
8.	Madách Imre Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola
9.	Arany János Általános Iskola
10.	Szegedi Kistérség Többcélú Társulása Köznevelési Intézménye Weöres Sándor Általános Iskola
11.	Rókusvárosi II. Számú Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
12.	SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája, Alapfokú Művészetoktatási Intézménye, Napközi Otthonos Óvodája
13.	SZTE Ságvári Endre Gyakorló Általános Iskola
14.	Rókusi Általános Iskola
15.	Karolina Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Iskola és Diákotthon
16.	Bonifert Domonkos Általános Iskola
17.	Orczy István Általános Iskola
18.	Fekete István Általános Iskola
19.	Béke Utca Általános Iskola
20.	Vörösmarty Mihály Általános Iskola
21.	Dózsa György Általános Iskola
22.	Tarján Kéttannyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

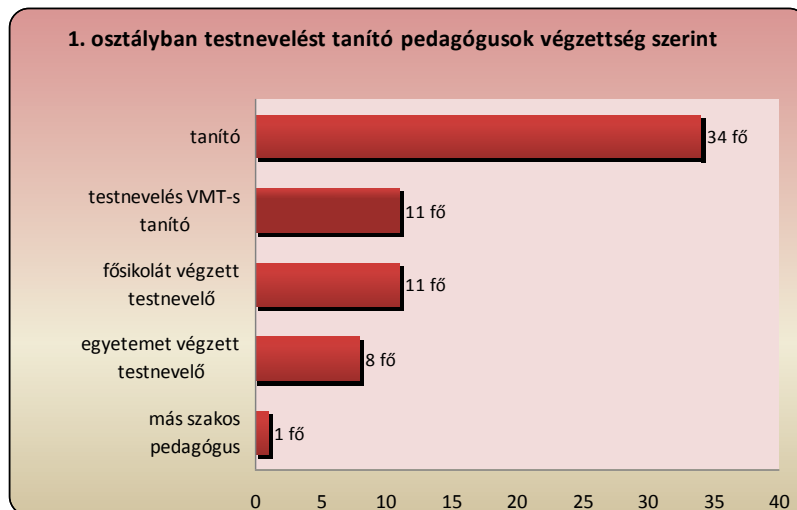
1. ábra: A tornatermek eloszlása az iskolákban

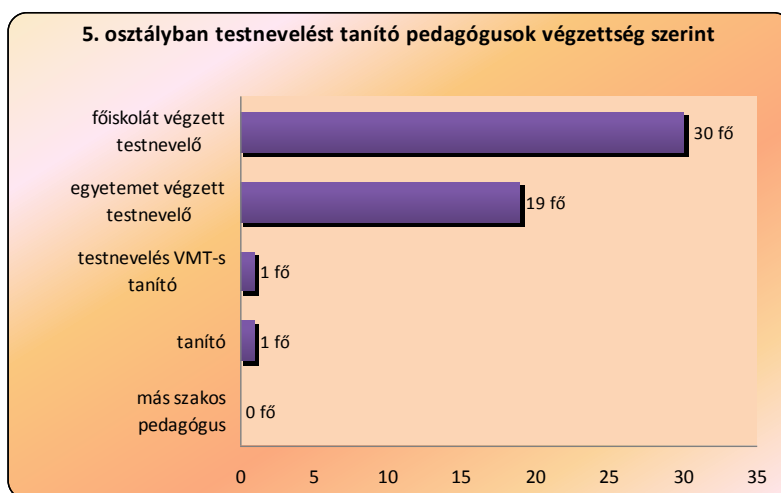
2. ábra: A legnagyobb és legkisebb tornatermek

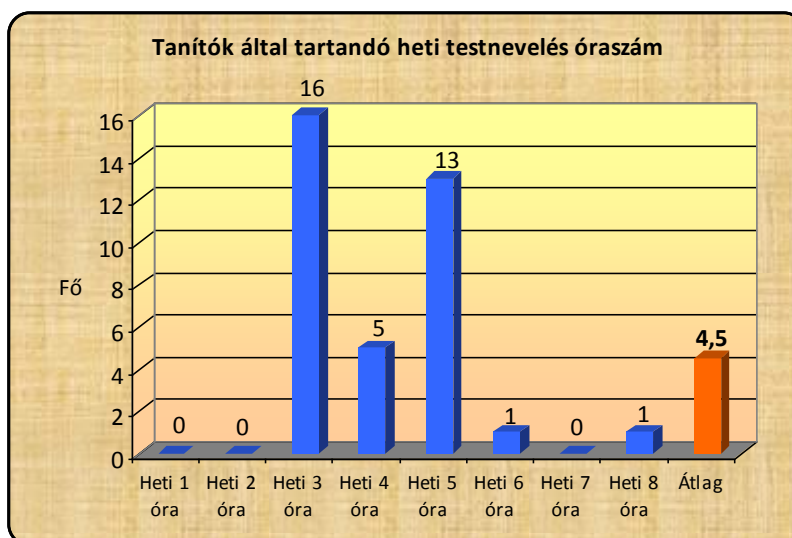
3. ábra: A szabadtéri létesítmények burkolatainak

4. ábra: Az első osztályban tanító pedagógusok

5. ábra: Az 5. osztályban tanító pedagógusok eloszlása végzettség szerint

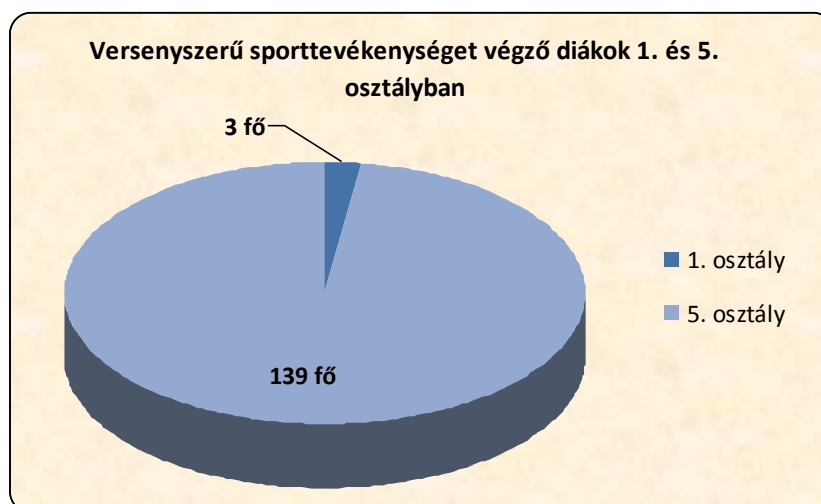
6. ábra: A tanítók által tartandó heti testnevelés óraszám

7. ábra: Tanítók véleménye: szeret-e testnevelésórát tartani?

8. ábra: Vélemények a mindennapos testnevelés bevezetéséről

9. Ábra: Versenyszerű sporttevékenységet végző diákok száma

**Fejes Gabriella, 3. éves tanító szakos hallgató vagyok az SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Karán. Választott műveltségterületem a testnevelés. Tudományos diákköri dolgozat keretében szeretném megvizsgálni a mindennapos testnevelés bevezetésének sajátosságait Szeged városában. Ehhez kérem az Ön és Kollégái segítségét, melyet előre is köszönök!
Kérem, töltsse ki az alábbi kérdőívet és küldje vissza e-mailben!**

-
-
-
-
-

Osztály	1. a	1. b	1. c	1. d
Óraszám				
Osztály	2. a	2. b	2. c	2. d
Óraszám				
Osztály	3. a	3. b	3. c	3. d
Óraszám				
Osztály	4. a	4. b	4. c	4. d
Óraszám				
Osztály	5. a	5. b	5. c	5. d
Óraszám				
Osztály	6. a	6. b	6. c	6. d

Óraszám				
Osztály	7. a	7. b	7. c	7. d
Óraszám				
Osztály	8. a	8. b	8. c	8. d
Óraszám				

5. Felmentettek /egészségügyi/ és gyógytestnevelésre utaltak száma az egyes osztályokban:

Osztály	1. a	1. b	1. c	1. d
fm./gytn.				
Osztály	2. a	2. b	2. c	2. d
fm./gytn.				
Osztály	3. a	3. b	3. c	3. d
fm./gytn.				
Osztály	4. a	4. b	4. c	4. d
fm./gytn.				
Osztály	5. a	5. b	5. c	5. d
fm./gytn.				
Osztály	6. a	6. b	6. c	6. d
fm./gytn.				
Osztály	7. a	7. b	7. c	7. d
fm./gytn.				
Osztály	8. a	8. b	8. c	8. d
fm./gytn.				

6. Az **órarendbe beiktatott** (14 óráig) testnevelés órák száma az alábbi osztályokban:

Osztály	1. a	1. b	1. c	1. d
---------	------	------	------	------

Óraszám				
Osztály	5. a	5. b	5. c	5. d
Óraszám				

7. A fenti testnevelés **órákat vezető pedagógus** végzettsége:

- a. tanító
- b. testnevelés választott műveltségi területet végzett tanító
- c. főiskolát végzett testnevelő
- d. egyetemet /mesterszakot/ végzett testnevelő
- e. más szakos pedagógus

Osztály	1. a	1. b	1. c	1. d
Végzettség				
Osztály	5. a	5. b	5. c	5. d
Végzettség				

8. Van- e a gyermekeknek **0. óraban** testnevelés órájuk az alábbi osztályokban?

Osztály	1. a	1. b	1. c	1. d
Igen/nem				
Osztály	5. a	5. b	5. c	5. d
Igen/nem				

9. Alkalmaznak-e **összevont órákat** az alábbi osztályokban? Amennyiben igen, kérem, nevezze meg a foglalkozás jellegét!

Osztály	1. a	1. b	1. c	1. d
Igen/nem				
Osztály	5. a	5. b	5. c	5. d
Igen/nem				

10. Amennyiben az órarendben nem öt testnevelés órát iktattak be, mely törvény adta lehetőséggel éltek: /kérem, hogy a betűjel mellé konkrétan nevezze meg a foglalkozások jellegét is!/
 a) kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben **meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással;**
 b) **iskolai sportkörben** való sportolással.

Osztály	1. a	1. b	1. c	1. d
Foglalkozások jellege				
Osztály	5. a	5. b	5. c	5. d
Foglalkozások jellege				

11. A fenti **foglalkozásokat vezető pedagógus** végzettsége:

- a. tanító
- b. testnevelés választott műveltségi területet végzett tanító
- c. főiskolát végzett testnevelő
- d. egyetemet /mesterszakot/ végzett testnevelő
- e. más szakos pedagógus
- f. más: szakedző
- g. más: edző

Osztály	1. a	1. b	1. c	1. d
Végzettség				
Osztály	5. a	5. b	5. c	5. d
Végzettség				

Tisztelt első és/vagy ötödik osztályban testnevelést is oktató tanítónő/úr!

Fejes Gabriella, 3. éves tanító szakos hallgató vagyok az SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Karán. Választott műveltségterületem a testnevelés. Tudományos diákköri dolgozat keretében szeretném megvizsgálni a mindennapos testnevelés bevezetésének sajátosságait Szeged városában. Ehhez kérem az Ön és Kollégái segítségét, melyet előre is köszönök!

1. Jelenleg heti hány órában tanítja a testnevelést az említett osztályban?
2. Szereti a testnevelést tanítani? igen nem részben
3. Átadná a testnevelés órák tartását testnevelőtanár kollégának?
 - ☐ nem
 - ☐ igen, de csak testnevelés vmt- t végzett tanítónak
 - ☐ igen, de csak általános iskolai testnevelőnek
 - ☐ igen, de csak egyetemet végzett testnevelőnek
 - ☐ igen, bármelyiknek
 - ☐ igen, de csak egy részét az óráimnak: bármelyiknek, vmt-t végzett tanítónak, általános iskolai testnevelőnek, egyetemet végzett testnevelőnek
4. Indokolja előbbi választát!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Egyetért a mindennapos testnevelés bevezetésével? igen nem részben
- Miért?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....